

Arkadiusz Paweł Szajna

Wyższa Szkoła Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach

ORCID: 0000-0001-6327-4234

arekszajna@gmail.com

„Inny podobnie niebezpieczny przedmiot” jako *instrumenta sceleris* w świetle przepisów części szczególnej Kodeksu karnego

Wprowadzenie

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie, czym powinny odznaczać się *instrumenta sceleris*, aby można było je w świetle art. 159, 223 § 1, 280 § 2, 345 § 3 k.k. zaliczyć do kategorii „innych podobnie niebezpiecznych przedmiotów”. Chcąc osiągnąć założony cel, prolegomenę do zagadnienia ujętego w nazwie tychże rozważań rozpoczęto od wyjaśnienia dwóch podstawowych pojęć, tj. przedmiotu czynności wykonawczej¹ oraz przedmiotu służącego lub przeznaczonego do popełnienia przestępstwa (*instrumenta sceleris*).

Zatem zaczynając od tego pierwszego, przyjmuje się, że jest to osoba, obiekt, rzecz, na które bezpośrednio oddziałuje sprawca, dokonując swojego czynu². Ergo chodzi tu o „(...) obiekt materialny (...), na który sprawca kieruje swoje zachowanie”³. Powinno się go pojmować więc za nośnik dobra prawnego, w które godzi sprawca dopuszczający się popełnienia czynu zabronionego⁴. Warto również dodać, że przedmiot czynności wykonawczej to „takie dobro chronione przepisami prawa karnego, na którym czyn przestępczy jest dokonywany, tj. zgodnie z zamiarem sprawcy jest bezpośrednio atakowane lub (w przypadku nieumyślności) w relacji do którego naruszane zostają zasady

¹ S. Tarapata, *Przedmiot czynności wykonawczej a przedmiot służący do popełnienia przestępstwa*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2012, nr 3, na s. 133. Tenże autor, powołując się na odpowiednie źródła, podaje, że przedmiot czynności wykonawczej określa się również jako przedmiot czynu, przedmiot bezpośredniego działania, przedmiot wykonawczy czynu.

² W. Wróbel, A. Zoll, *Polskie prawo karne. Część ogólna*, Kraków 2010, s. 202.

³ W. Cieślak, A. Marek, T. Oczkowski, J. Raglewski, [w:] M. Melezini (red.), *System prawa karnego. Kary i inne środki reakcji prawnokarnej*, t. 6, Warszawa 2016, s. 829, za: M. Kulik, [w:] M. Mozgawa (red.), *Prawo karne. Część ogólna*, Warszawa 2006, s. 181.

⁴ Ibidem, za: K. Buchała, *Prawo karne materialne*, Warszawa 1989, s. 200.

bezpiecznego obchodzenia się z danym dobrem, a nie także i takie, które tylko pośrednio doznają uszczerbku przy okazji takiego ataku, lub są nim pośrednio zagrożone”⁵. Ponadto przedmiot czynności wykonawczej należy odróżnić od przedmiotu zamachu, czyli wartości, którą dana norma ma w swoim założeniu chronić⁶.

Przechodząc do drugiej kwestii, za słuszny należy uznać pogląd, że przedmioty przeznaczone do popełnienia⁷ przestępstwa to takie, które miały być przeznaczone do jego popełnienia, jednak nie zostały jeszcze użyte⁸. Można uznać, że są to przedmioty trzymane przez sprawcę tak jakby w rezerwie (gotowości), czyli np. w sytuacji, gdy z grupy przedmiotów przeznaczonych do popełnienia przestępstwa wykorzystano jeden konkretny, to pozostałe winniśmy zakwalifikować właśnie jako przeznaczone do jego popełnienia⁹.

Z kolei za przedmioty służące do popełnienia przestępstwa uznaje się takie, które zostały użyte do jego popełnienia¹⁰. Warto w tym miejscu odnieść się do orzecznictwa, by móc odkodować to ogólne, ustawowe sformułowanie. Zatem według Sądu Najwyższego „przedmiotem służącym do popełnienia przestępstwa (art. 48 § 1 KK 69) jest każda rzecz, niekoniecznie wytworzona w celu przestępczym, której użycie umożliwia lub co najmniej ułatwia sprawy realizację zamierzonego czynu przestępczego albo jego poszczególnych stadiów”¹¹. Na marginesie przedmiotowych rozważań warto zasygnalizować, że takie rozumienie analizowanego zagadnienia – w kontekście instytucji przepadku – z uwagi na ekstensywność wykładni zostało poddane niemałej krytyce, bowiem wykracza poza funkcję prewencyjną ww. instytucji¹². W literaturze przedmiotu podaje się, że blokadą dla takiego modelu interpretacyjnego winno być „odróżnienie tych sytuacji, w których przedmiot służy do popełnienia przestępstwa, od tych, w których jedynie ułatwia lub umożliwia jego popełnienie”¹³. Jak podaje się w publikacji pod red. M. Melezini, do pewnego

⁵ S. Tarapata, op. cit., s. 133, za: M. Filar, *Pokrzywdzony (ofiara przestępstwa) w polskim prawie karnym materialnym*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2002, nr 2, s. 25.

⁶ W. Wróbel, A. Zoll, op. cit., s. 202.

⁷ Sformułowanie „popełnienie przestępstwa” dotyczy usiłowania, dokonania, ale nie odnosi się do niekaralnego przygotowania.

⁸ R.A. Stefański, [w:] R.A. Stefański (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2021, Legalis, komentarz do art. 44, pkt D II, nr 54.

⁹ D. Szeleszczuk, [w:] A. Grześkowiak, K. Wiak (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2021, Legalis, komentarz do art. 44, pkt II, nr 15.

¹⁰ R.A. Stefański [w:] op. cit., komentarz do art. 44, pkt D II, nr 53.

¹¹ Wyrok Sądu Najwyższego – Izba Wojskowa z 11 kwietnia 1984 r., sygn. akt RNw 4/84, LEGALIS, nr 24176.

¹² W. Cieślak, A. Marek, T. Oczkowski, J. Raglewski, [w:] op. cit., s. 826, pkt 69, m.in. za: M. Szewczyk, *Glosa do wyroku Sadu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 1984 r.*, sygn.: RNW 4/84, „Państwo i Prawo” 1987, nr 7.

¹³ D. Szeleszczuk, [w:] A. Grześkowiak, K. Wiak (red.), op. cit., komentarz do art. 44, pkt II, nr 14, za: W. Zalewski, [w:] M. Królikowski, R. Zawłocki (red.), *Kodeks karny. Część ogólna*, t. 2, Warszawa 2010, s. 196.

zawężenia przedmiotowego sformułowania jednakże doszło w postanowieniu Sądu Najwyższego, wydanym w 2010 r., gdzie uznano, że „narzędziem lub innym przedmiotem, które służyło do popełnienia przestępstwa skarbowego, jest każda rzecz, której użycie istotnie umożliwia lub ułatwia realizację znamion czynu zabronionego”¹⁴.

Sąd Najwyższy w uchwale z 2008 r. prawidłowo uznał, że „przedmioty służące do popełnienia przestępstwa w niektórych typach przestępstw należą do znamion ustawowych. Ich użycie znajduje się w opisie strony przedmiotowej, gdy ustawodawca nadał normatywnie znaczenie faktowi posłużenia się nimi przez sprawcę”¹⁵. Dalej tenże sąd przywołuje przypadek używania przez sprawcę materiałów wybuchowych, podkreślając, że takie zachowanie wypełnia znamiona zabójstwa typu kwalifikowanego, określonego w art. 148 § 2 pkt 4 k.k., wyodrębnionego właśnie z uwagi na rodzaj przedmiotów, które były przeznaczone do jego popełnienia¹⁶. Należy zwrócić uwagę, że ze względu na przedmiot, którym posługuje się sprawca, tj. broń palna, nóż lub inny podobnie niebezpieczny przedmiot lub środek obezwładniający, wyodrębniony został np. art. 280 § 2 k.k., czyli kwalifikowany typ rozboju¹⁷. Istotne w odniesieniu do powyżej wskazanych typów czynów zabronionych jest również to, jak słusznie podaje w przedmiotowej uchwale Sąd Najwyższy, że „w żadnym z tych typów przestępstw wymienione przedmioty nie są przedmiotami czynności wykonawczych. Jest nim w obu wypadkach ciało człowieka, a przy rozboju, także cudze mienie ruchome. Wymienione przedmioty służą natomiast do dokonania w szczególności sposobu czynności sprawczych tj. zabicia człowieka (art. 148 § 2 pkt 4 k.k.), czy też kradzieży cudzej rzeczy ruchomej przy zastosowaniu przemocy (art. 280 § 2 k.k.)”¹⁸.

Przedmiotami służącymi lub przeznaczonymi do popełnienia przestępstwa mogą być takie, które zostały do tego celu specjalnie wytworzone¹⁹, np. wytrychy, a także te, które nie zostały skonstruowane do popełniania przestępstw, ale w tym celu je wykorzystano²⁰, np. nóż.

Konkludując, należy stwierdzić, że nie można utożsamiać pojęcia przedmiotu czynności wykonawczej i przedmiotu służącego do jego popełnienia, ponieważ mają odmienne znaczenia, jakie przypisano im w nauce prawa karnego – wyłączają się²¹. Sąd Najwyższy wskazuje również, że „w żadnym

¹⁴ Postanowienie Sądu Najwyższego – Izba Karna z 30 września 2010 r., sygn. akt I KZP 17/10, Legalis, nr 248206.

¹⁵ Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego – Izba Karna z 30 października 2008 r., sygn. akt I KZP 20/08, Legalis, nr 108369.

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ Ibidem.

¹⁹ Przedmioty w znaczeniu *sensu stricto*.

²⁰ Przedmioty w znaczeniu *sensu largo*.

²¹ Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego...

z typów przestępstw zakresy ich desygnatów nie są tożsame, ani też nie krzyżują się. Wynika to z rudymenarnych zasad budowy struktury przestępstwa. Kierując się nimi trzeba stwierdzić, że popełnieniu przestępstwa służy taki przedmiot, którego sprawca używa przy realizacji czynności wykonawczej, jako zachowania skierowanego do jej przedmiotu”²².

Kilka uwag o dyspucie naukowej (w tym jej konsekwencjach dla obecnie obowiązującego Kodeksu karnego) wokół pojęć „niebezpieczne narzędzie” i „niebezpieczny przedmiot” występujących w Kodeksie karnym z 1969 r.

Aktualnie w Kodeksie karnym, odnosząc się do typów czynów zabronionych określonych w art. 159, 223 § 1, 280 § 2, 345 § 3 k.k., nie odnajdziemy pojęcia „niebezpieczne narzędzie”. We wszystkich wspomnianych powyżej przepisach obecne jest określenie „inny podobnie niebezpieczny przedmiot”.

„Inne niebezpieczne narzędzie” funkcjonowało w art. 159 i 210 § 2 k.k. z 1969 r., zaś w art. 311 § 3 k.k. była mowa o „innym niebezpiecznym przedmiocie”:

1) art. 159 – bójka i pobicie z użyciem niebezpiecznych narzędzi.

„Kto, biorąc udział w bójce lub pobiciu człowieka, używa broni palnej, noża lub **innego niebezpiecznego narzędzia**, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 5”²³;

2) art. 210 – rozbój – typ kwalifikowany.

„§ 2 Jeżeli sprawca rozboju posługuje się bronią palną lub **innym niebezpiecznym narzędziem** albo działa wspólnie z osobą, która posługuje się taką bronią lub takim narzędziem, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 5 albo karze śmierci”²⁴;

3) art. 311 – żołnierz dopuszczający się czynnej napaści na przełożonego – typ kwalifikowany.

„§ 3 Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 lub 2 działa przy użyciu broni lub **innego niebezpiecznego przedmiotu** albo jeżeli z czynnej napaści wynikło uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia przełożonego, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 2”²⁵.

Odnosząc się do zakresu znaczeniowego pojęcia „inne niebezpieczne narzędzie”, które zostało wprowadzone do art. 159 i 210 k.k. i określenia „inny niebezpieczny przedmiot” zawartego w art. 311 § 3 k.k., Sąd Najwyższy orzekł, że „porównując ten przepis z art. 159 KK69, który określa odpowiedzialność

²² Ibidem.

²³ Kodeks karny z dnia 19 kwietnia 1969 r. (Dz.U. z 1969 r., Nr 13, poz. 94).

²⁴ Ibidem.

²⁵ Kodeks karny z dnia 19 kwietnia 1969 r. (Dz.U. z 1969 r., Nr 13, poz. 94).

sprawcy za użycie w bójce lub pobiciu człowieka broni palnej, noża lub innego niebezpiecznego narzędzia, należy dojść do wniosku, że niebezpieczny przedmiot i niebezpieczne narzędzie – to określenia jednoznaczne. Stąd też ustalone w judykaturze zasady dotyczące interpretacji »niebezpiecznego narzędzia« są aktualne również dla »niebezpiecznego przedmiotu«, o którym mówi art. 311 § 3 KK69²⁶. Zatem w świetle obowiązującego wówczas Kodeksu karnego za niebezpieczne narzędzie/przedmiot uznano m.in.: wycior pistoletowy²⁷ czy też kastet jako broń ręczną w postaci spojonych ze sobą metalowych pierścieni, nakładaną na palce w celu wzmocnienia uderzenia pięścią w postaci oryginalnej broni, czy też narzędzia służącego do innego celu, ale mającego identyczne cechy, jak np. metalowe pokrętło zaworu, które ze względu na swoje właściwości stwarzało możliwość nałożenia go na palce ręki, a w konsekwencji wzmocniało siłę uderzenia pięścią²⁸. Natomiast za niebezpieczny przedmiot/narzędzie nie uznano (słusznie) np. podłogi, ściany, skały, które mogą być wykorzystane przez sprawcę tylko w sposób bierny²⁹. Ergo istotne jest to, że przedmiot/narzędzie niebezpieczne powinno być ruchome, które ze względu na swą właściwość (wielkość i ciężar) może być w sposób czynny użyte przez sprawcę³⁰.

Jednakże niektórzy przedstawiciele doktryny nie podzielili tego stanowiska: i tak H. Rejzman uważał, że stawianie znaku równości pomiędzy określeniami „narzędzie” i „przedmiot” nie jest słuszne, ponieważ to ostatnie ma zakres szerszy od pojęcia „narzędzie”³¹. Tak więc każde narzędzie jest przedmiotem, ale nie każdy przedmiot może być uznany za narzędzie³². Tożsamy pogląd na przedmiotowe zagadnienie w swoim dziele wyraził również W. Kubala, stwierdzając, że pojęcie „niebezpieczne narzędzie” powinno być pojmowane wężej niż pojęcie „niebezpieczny przedmiot”, ponieważ narzędzie jest wytworem rąk ludzkich, przeznaczonym do określonego celu, a przedmiot jest jedynie fizycznym elementem, pozbawionym przynajmniej celu³³. Zaś A. Gaberle,

²⁶ Wyrok Sądu Najwyższego – Izba Karna z 10 kwietnia 1971 r., sygn. akt Rw 319/71, Legalis, nr 15347.

²⁷ Wyrok Sądu Najwyższego – Izba Karna z 17 czerwca 1971 r., sygn. akt Rw 633/71, Legalis, nr 15496.

²⁸ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 19 grudnia 1996 r., sygn. akt II AKa 344/96, Legalis, nr 287139.

²⁹ Wyrok Sądu Najwyższego – Izba Karna z 14 maja 1976 r., sygn. akt Rw 179/76, Legalis, nr 19429.

³⁰ Ibidem.

³¹ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 2 października 1995 r., sygn. akt II AKr 204/95, Legalis, nr 33807, <https://sip.lex.pl/orzeczenia-i-pisma-urzedowe/orzeczenia-sadow/ii-akr-204-95-wyrok-sadu-apelacyjnego-w-lublinie-520117310> (data dostępu: 27.01.2021), za: H. Rejzman, *Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego w zakresie prawa karnego*, „Nowe Prawo” 1973, nr 7–8, s. 1067–1068.

³² Ibidem.

³³ Ibidem, za: W. Kubala, *Glosa do wyroku SN z dnia 30 maja 1975 r. III Kr 17/75*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 1976, nr 2, s. 218.

poddając analizie stronę semantyczną wyrażen „narzędzie” i „przedmiot”, podkreślał, że od strony językowej mamy do czynienia z brakiem podstaw do uważania tych wyrażen za synonimiczne³⁴.

Spór ten próbował zażegnać Sąd Apelacyjny w Lublinie zaznaczając, że „jakkolwiek rozróżnienie znaczeniowe określeń: „narzędzie” i „przedmiot” jest do pewnego stopnia uzasadnione z punktu widzenia wykładni językowej, jak i systemowej – odmienność określeń tej samej ustawy karnej z reguły wskazuje na inne znaczenie, to racje natury merytorycznej nie pozwalają na zróżnicowanie tych określeń. Jeśli bowiem narzędziem jest taki przedmiot, który w wyniku celowej działalności wytwórczej człowieka, przybrał określone stałe cechy, służące wykonaniu lub pracy, to taki przedmiot, który ma naturalne właściwości pozwalające na wykonanie danej czynności może być traktowany jako narzędzie”³⁵.

Przechodząc do obecnie obowiązującego Kodeksu karnego, mając jednocześnie na uwadze opisany wcześniej spór, prawodawca wyciągnął pewne wnioski i ostatecznie zrezygnowano z pojęcia „narzędzie” na rzecz „przedmiotu”, wprowadzając przed nie zwrot werbalny „inny podobnie niebezpieczny”, dla którego - tym samym - punktem odniesienia stała się broń palna oraz nóż.

1) art. 159 – bójka i pobicie z użyciem niebezpiecznych przedmiotów.

„Kto, biorąc udział w bójce lub pobiciu człowieka, używa broni palnej, noża lub **innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu**, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8”³⁶;

2) art. 223 – czynna napaść.

„§ 1. Kto, działając wspólnie i w porozumieniu z inną osobą lub używając broni palnej, noża lub **innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu** albo środka obezwładniającego, dopuszcza się czynnej napaści na funkcjonariusza publicznego lub osobę do pomocy mu przybraną podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10”³⁷;

3) art. 280 – rozbój – typ kwalifikowany.

„§ 2. Jeżeli sprawca rozboju posługuje się bronią palną, nożem lub **innym podobnie niebezpiecznym przedmiotem** lub środkiem obezwładniającym albo działa w inny sposób bezpośrednio zagrażający życiu lub wspólnie z inną osobą, która posługuje się taką bronią, przedmiotem, środkiem lub sposobem, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3”³⁸;

---

³⁴ Ibidem, za: A. Gaberle, *Niebezpieczne narzędzie jako problem legislacyjny*, „Państwo i Prawo” 1993, nr 1, s. 87.

³⁵ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie...

³⁶ Kodeks karny z dnia 6 czerwca 1997 r. (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1444).

³⁷ Ibidem.

³⁸ Ibidem.

4) art. 345 – czynna napaść żołnierza na przełożonego – typ kwalifikowany.

„§ 3. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 lub 2 używa broni, noża lub **innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu**, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10”³⁹.

Słuszne więc wydaje się spojrzenie na przedmiotowe zagadnienie S. Łagodzińskiego, według którego można przyjąć, że w przypadku uznania przedmiotu za każdą rzecz postrzeganą zmysłami jako odrębny element rzeczywistości, zaś narzędzia za proste bądź złożone w swej istocie urządzenie dające możliwość wykonania jakiejś czynności lub pracy, to okaże się, że treść znaczeniowa tego pierwszego jest bardziej pojemna niż narzędzia⁴⁰. Z kolei określenie wyrażenia innego niebezpiecznego przedmiotu następuje poprzez odniesienie niebezpieczeństwa jego użycia do niebezpieczeństwa użycia broni palnej lub noża, które musi być podobne⁴¹.

Zbliżając się do końca rozważań czynionych w tym punkcie przedmiotowej pracy, trzeba wyraźnie podkreślić, że ta istotna zmiana polegająca, po pierwsze, na wprowadzeniu pojęcia „przedmiot” kosztem „narzędzia”, po drugie – na rezygnacji z określenia „inny niebezpieczny” na rzecz „innego podobnie niebezpiecznego”, uzasadniona była poważnymi rozbieżnościami w definiowaniu pojęcia „inne niebezpieczne narzędzie”, co *de facto* ostatecznie przekonało prawodawcę do swoistego związania cechy „innego niebezpiecznego przedmiotu” z właściwościami posiadanymi przez broń palną lub nóż, które to ze swej istoty mają charakter stwarzający samoistne zagrożenie dla zdrowia lub życia człowieka⁴².

Zdaniem przedstawicieli nauki prawa karnego pozwala to żywić nadzieję na bardziej „precyzyjne wyznaczenie kręgu desygnatów tego pojęcia”⁴³. Ponadto wskazuje się, że „sposób określenia innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu, zrelacjonowany do broni palnej lub noża, jako ze swej istoty niebezpiecznych przedmiotów, których niebezpieczeństwo wynika przede wszystkim z ich naturalnych właściwości, stwarzających możliwość spowodowania przy jego wykorzystaniu poważniejszego uszkodzenia ciała lub nawet śmierci człowieka, prowadzić winien do zawężenia zakresu pola definicyjnego pojęcia niebezpieczny przedmiot⁴⁴”. Sąd Najwyższy powołuje się również na publikację pod red. A. Zolla, który pisze, że „odnosząc się do wypracowanych w orzecz-

³⁹ Ibidem.

⁴⁰ S. Łagodziński, *Udział w bójce lub pobiciu ze skutkiem śmiertelnym (art. 158 § 3 k.k. w praktyce sądowo-prokuratorской)*, Warszawa 2010, s. 14-15.

⁴¹ Ibidem.

⁴² Postanowienie Sądu Najwyższego – Izba Karna z dnia 11 marca 2003 r., sygn. akt V KK 148/02, LEGALIS, nr 57253.

⁴³ Ibidem, za: A. Zoll (red.), *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz*, t. 3, Kraków 1999, s. 78-79.

⁴⁴ Ibidem.

nictwie i literaturze modeli interpretacyjnych można stwierdzić, iż aktualność zachować mogą tylko te ujęcia, które oparte są na właściwościach przedmiotu, nie zaś na sposobie ich użycia⁴⁵. Jednakże szerzej o tym zagadnieniu będzie mowa w następujących punktach.

Pojęcie „innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu”

Przedmiot, który w świetle art. 159, 223 § 1, 345 § 3 k.k. sprawca „używa”, a którym w art. 280 § 2 k.k. sprawca „posługuje” się, musi być „niebezpieczny”. „Słownik języka polskiego” definiuje to pojęcie, po pierwsze, jako „mogący spowodować coś złego”⁴⁶, zaś po drugie – za „mogący stać się przyczyną kłopotów”⁴⁷.

Na marginesie – nie jest to zagadnienie będące przedmiotem dogłębnej analizy w tym artykule. Warto jednakże pokrótce odnieść się do zakresu znaczeniowego pojęć „używa” i „posługuje się”. Zatem należy uznać, że czasownik „posługuje się” jest „pojemniejszy” od określenia „używa”⁴⁸. Przykładowo: Sąd Apelacyjny w Białymstoku uważa, że obejmuje ono „wszelkie manipulowanie przedmiotem wymienionym w tym przepisie (dot. art. 280 § 2 k.k. – uwaga autora), czyli bronią palną, nożem lub innym podobnie niebezpiecznym, a więc nawet jedynie okazanie takiego przedmiotu przez sprawcę rozboju osobie pokrzywdzonej, pod warunkiem, iż taka demonstracja zostaje podjęta w celu wzbudzenia u pokrzywdzonego obawy jego użycia i wywołania w jego psychice uczucia (stanu) bezbronności”⁴⁹. Odnosząc się do znamienia „używa” dodajmy, że powinno się je rozumieć jako „faktyczne zastosowanie przedmiotu z wykorzystaniem jego właściwości”⁵⁰. Ponadto w literaturze przedmiotu podkreśla się, że „nie będzie używaniem samo demonstrowanie danego przedmiotu, bawienie się nim, wymachiwanie nim, trzymanie go w ręce, posiadanie go”⁵¹. Przykładowo: w kontekście art. 223 k.k. w tezie wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi podaje się, że „przepis art. 223 k.k. nie zawiera sformułowania o »posługiwaniu« się przez sprawcę przedmiotem w nim wymienionym, a do

⁴⁵ Ibidem, za: A. Zoll (red.), op. cit., s. 79.

⁴⁶ <https://sjp.pwn.pl/sjp/niebezpieczny;2488342.html> (data dostępu: 21.01.2021).

⁴⁷ Ibidem.

⁴⁸ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 22 czerwca 1995 r., sygn. akt II AKr 195/95, Legalis, nr 33736.

⁴⁹ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 9 października 2003 r., sygn. akt II AKa 266/03, Legalis, nr 61346, zob. także: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 28 września 2016 r., sygn. akt II AKa 117/16 Legalis, nr 1564437; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 25 lutego 2016 r., sygn. akt II AKa 27/16, Legalis, nr 1443559; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 22 czerwca 1995 r., sygn. akt II AKr 195/95, Legalis, nr 33736; wyrok Sądu Najwyższego – Izba Karna z 12 listopada 1985 r., sygn. akt IV KR 274/85, Legalis, nr 25002.

⁵⁰ J. Karnat, [w:] M. Banaś-Grabek, B. Gadecki, J. Karnat, *Kodeks karny. Część szczególna. Art. 148–251. Komentarz*, Warszawa 2020, Legalis, komentarz do art. 159, pkt 3.

⁵¹ Ibidem.

znamion czasownikowych wprowadza wyraz »używa«. Jest to niewątpliwie pojęcie węższe od pierwszego z wymienionych. Dla zaistnienia typu występku czynnej napaści, owo »użycie« musi charakteryzować się dynamiką, musi być zachowaniem napastliwym, nakierowanym na realizację czynnej napaści na funkcjonariusza pełniącego służbę⁵².

Wracając do „niebezpieczności”, w tym miejscu zostanie zaprezentowanych kilka poglądów sposobu dokonywania jej oceny w stosunku do danego przedmiotu, mając na uwadze fakt, że:

- 1) pojęcie „niebezpieczny przedmiot” nie zostało zdefiniowane w k.k.;
- 2) doktryna i orzecznictwo prezentują rozbieżny pogląd w kwestii czy o niebezpieczności przedmiotu decydują tylko jego cechy, czy również sposób jego użycia⁵³.

Ergo pierwsza koncepcja wywodzi się jeszcze z okresu dwudziestolecia międzywojennego i zgodnie z nią „niebezpiecznym narzędziem (...) jest każda rzecz ruchoma, która ze względu na swoje przedmiotowe właściwości lub sposób użycia nadaje się do spowodowania znacznego uszkodzenia ciała”⁵⁴. Pogląd ten, jak podkreśla A. Dziergawka, był wiodący w Kodeksie karnym z 1969 r., ale również na tle aktualnie obowiązujących regulacji bywa podzielany⁵⁵.

Według drugiego poglądu przyznanie przymiotu „niebezpieczności” danemu przedmiotowi warunkowane jest wyłącznie sposobem jego użycia⁵⁶. Wskazane stanowisko oparte jest na argumentacji, że nie ma przedmiotów, które są same w sobie bezpieczne czy też niebezpieczne, ponieważ „przedmioty abstrakcyjnie niebezpieczne mogą w pewnych sytuacjach nie zagrażać życiu lub zdrowiu jednostki, i na odwrót, przedmioty pozornie bezpieczne mogą posłużyć do uszkodzenia ciała”⁵⁷. Przykładowo: Sąd Najwyższy w wyroku z 10 kwietnia 1971 r. uznał, że „niebezpiecznym narzędziem czy też niebezpiecznym przedmiotem może być każdy przedmiot, którym można, odpowiednio go używając w bójce (pobicie) czy w napaści na przełożonego, narazić człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia, ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia. W tym ujęciu niebezpiecznym przedmiotem może być również but żołnierski, jeśli się go używa do zadawania uderzeń lub kopnięć

⁵² Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 9 maja 2001 r., sygn. akt II AKa 79/01, Legalis, nr 54957.

⁵³ B. Stefańska, [w:] R.A. Stefański (red.), op. cit., komentarz do art. 223, pkt C III, nr 20, m.in. ze wskazaniem: A. Gaberle, „Niebezpieczne narzędzie” jako problem legislacyjny, „Państwo i Prawo” 1993, nr 1, s. 87–93.

⁵⁴ A. Sakowicz, *Glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 27 listopada 2003 r.*, sygn.: II AKa 280/03, „Prokuratura i Prawo” 2006, nr 10, s. 145, za: orzeczenie SN z 12 października 1933 r., cyt. za J. Makarewicz, *Kodeks karny z komentarzem*, Lwów 1938, s. 546.

⁵⁵ A. Dziergawka, *Pojazd mechaniczny jako „niebezpieczny przedmiot”*, „Kwartalnik Sądowy Apelacji Gdańskiej” 2017, nr 4, s. 74. Zob. także uchwała Sądu Najwyższego – Izba Karna z 24 stycznia 2001 r., sygn. akt I KZP 45/00, Legalis, nr 48928.

⁵⁶ A. Dziergawka, op. cit., s. 74.

⁵⁷ A. Sakowicz, op. cit., s. 146.

w taką część ciała, w której mieszczą się ważne dla życia lub zdrowia człowieka narządy wewnętrzne. Natomiast użycie takiego przedmiotu do niezbyt silnego uderzenia lub kopnięcia w inne części ciała, np. w kończyny dolne lub górne albo w pośladki, nie będzie oznaczało użycia niebezpiecznego przedmiotu w rozumieniu art. 311 § 3 KK69⁵⁸. Również Sąd Najwyższy w wyroku z 9 września 1978 r. zaznaczył, że „o tym jednak, czy tego rodzaju »narzędzie« może być uznane – w przeciwieństwie do broni, noża czy innego niebezpiecznego ze względu na swe właściwości przedmiotu – za niebezpieczne w rozumieniu ustawy, decyduje sposób jego użycia, nadający mu – lub nie – cechy narzędzia niebezpiecznego dla życia lub zdrowia ludzkiego, oraz zamiar sprawcy użycia takiego narzędzia w sposób czyniący je niebezpiecznym”⁵⁹.

Trzecie stanowisko opiera się na twierdzeniu, że o tym, czy przedmiot jest niebezpieczny dla życia lub zdrowia człowieka, decydują wyłącznie jego właściwości, a nie sposób użycia. Należy w tym miejscu podkreślić, że już w 1987 r. Z. Cwiąkałski i A. Zoll wskazywali na wysoce wątpliwe położenie dużego nacisku przy określeniu „niebezpiecznego przedmiotu” na sposób działania sprawcy, podkreślając, iż o niebezpiecznym charakterze przedmiotu decydują jego właściwości⁶⁰.

Wprowadzenie do wymienionych wcześniej aktualnych przepisów Kodeksu karnego słowa „podobnie” niejako ukierunkowuje na tok rozumowania, że przedmiot ma być równie niebezpieczny jak broń i nóż⁶¹. Chodzi więc o takie przedmioty, które jak broń czy nóż – z uwagi na swoje właściwości – są niebezpieczne i nie ma tu znaczenia sposób ich użycia⁶². Zatem analizując art. 159, 223 § 1, 280 § 2, 345 § 3 k.k. w kontekście pojęcia „inny podobnie niebezpieczny przedmiot”, należałoby uznać, że umieszczenie „niebezpiecznego przedmiotu” obok broni palnej oraz noża prowadzi do wniosku, iż prawodawca ma na myśli przedmioty, które z uwagi na swoje właściwości mogą spowodować takie skutki dla życia lub zdrowia ludzkiego, jakie powoduje użycie broni palnej lub noża. *Ergo* można uznać, że mamy tu do czynienia z równowartością realnego zagrożenia, jakie wynika z użycia (w kontekście art. 280 § 2 k.k. posłużenia się) tego przedmiotu i broni lub noża⁶³.

⁵⁸ Wyrok Sądu Najwyższego – Izba Karna z 10 kwietnia 1971 r., sygn. akt Rw 319/71, Legalis, nr 15347.

⁵⁹ Wyrok Sądu Najwyższego – Izba Karna z 9 września 1978 r., sygn. akt V KR 119/78, Legalis, nr 21053.

⁶⁰ P. Wiatrowski, *Znamiona rozboju kwalifikowanego*, „Prokuratura i Prawo” 2007, nr 4, s. 88, za: Z. Cwiąkałski, A. Zoll, *Przegląd orzecznictwa SN z zakresu prawa karnego materialnego za I półrocze 1986 r.*, „Nowe Prawo” 1987, nr 6, s. 70.

⁶¹ J. Karnat, [w:] M. Banaś-Grabek, B. Gadecki, J. Karnat, op. cit., komentarz do art. 159, pkt 6.

⁶² B. Stefańska, [w:] R. A. Stefański (red.), op. cit., komentarz do art. 223, pkt C III, nr 21.

⁶³ Ibidem, m.in. ze wskazaniem: A. Spotowski, *Glosa do wyroku SN z 31 maja 1984 I KR 105/84 (dot. niebezpiecznego narzędzia)*, „Państwo i Prawo” 1985, nr 7–8, s. 192–195.

Wypada więc uznać za właściwe stanowisko Sądu Najwyższego, że rozpatrując daną sprawę, należy skupić się w sposób szczególny nie na sposobie działania, lecz na charakterystyce przedmiotu użytego przez sprawcę⁶⁴. Ponadto przeprowadzając analizę jego właściwości, nie można ograniczać się wyłącznie do patrzenia przez pryzmat cech konstrukcyjnych lub przeznaczenia przedmiotu⁶⁵. Opierając się w swoich osądach tylko o takie kryterium, można twierdzić, że również nóż jest skonstruowany w sposób zapewniający bezpieczne użytkowanie, a jego podstawowe przeznaczenie pozbawione jest cechy niebezpieczeństwa⁶⁶. Jak dalej podaje Sąd Najwyższy, także „o broni palnej dałoby się powiedzieć, że z punktu widzenia użytkownika może być skonstruowana z zachowaniem daleko idących wymogów bezpieczeństwa”⁶⁷. *Ergo* „niebezpieczeństwo” zagrożenia dla życia człowieka należy „oceniać nie tyle z punktu widzenia samego użytkownika przedmiotu (a z tym w znacznym stopniu wiąże się kryterium cech konstrukcyjnych), lecz z punktu widzenia osób, które mogą zetknąć się z użyciem tego przedmiotu”⁶⁸.

Sąd Najwyższy, odwołując się do doktryny i orzecznictwa, wskazuje, że kryteriami pomocniczymi w określaniu „niebezpieczności” przedmiotu są⁶⁹:

- 1) cechy przedmiotu, takie jak: ostrość, twardość, masa, właściwości tnące, żrące lub trujące, możliwość wyrzutu lub przenoszenia znacznej energii;
- 2) zdolność do wywołania skutku w postaci śmierci w wyniku skierowania przeciwko człowiekowi zwykłej funkcji przedmiotu;
- 3) równowartość realnego zagrożenia porównywalnego z użyciem broni palnej lub noża⁷⁰.

Dzięki przyjęciu trzeciej koncepcji interpretacyjnej jesteśmy w stanie wykluczyć możliwość – prowadzącą nieraz do absurdu – zaliczania do grona „przedmiotów niebezpiecznych” takich, które bywają groźne dla życia i zdrowia ludzkiego z uwagi na niezwykajny sposób użycia⁷¹. Przypomnijmy, że swego czasu przymiot „niebezpieczności” nadano m.in. szalikowi, metalowemu garnkowi, które ze swej istoty przecież takimi nie są⁷².

---

⁶⁴ Postanowienie Sądu Najwyższego – Izba Karna z 29 maja 2003 r., sygn. akt I KZP 13/03, Legalis, nr 56756.

⁶⁵ Ibidem.

⁶⁶ Ibidem.

⁶⁷ Ibidem.

⁶⁸ Ibidem.

⁶⁹ W przedstawionym judykacie Sąd Najwyższy podaje, że sporne jest, które z tych kryteriów mają charakter samodzielny, a które powinny występować łącznie.

⁷⁰ Postanowienie Sądu Najwyższego – Izba Karna z 29 maja 2003 r...

⁷¹ Postanowienie Sądu Najwyższego – Izba Karna z 11 marca 2003 r., sygn. akt V KK 148/02, Legalis, nr 57253.

⁷² Ibidem.

Przykłady „innych podobnie niebezpiecznych przedmiotów” jako *instrumenta sceleris* – przegląd orzecznictwa

Kluczem umożliwiającym przypisanie danego przedmiotu do grona „innych podobnie niebezpiecznych przedmiotów” jako *instrumenta sceleris* jest przyjęcie poglądu, że na gruncie obecnie obowiązującego Kodeksu karnego, aby uznać „inny przedmiot” za „podobnie niebezpieczny”, należy ustalić, czy jest on wyposażony (obiektywnie) w takie cechy, że jego użycie⁷³ wzbudza podobny stopień zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzkiego, co użycie⁷⁴ broni palnej, noża⁷⁵. Zatem zagrożenie wynikające z użycia czy też posłużenia się danym przedmiotem ma być podobne do tego związanego z użyciem, czy też posłużeniem się nożem, bronią palną, a ponadto musi wynikać z cech danego przedmiotu, bez względu na sposób jego użycia, posłużenia się nim⁷⁶.

Poniżej zaprezentowano przykłady „innych podobnie niebezpiecznych przedmiotów”:

1) **Deska drewniana ze szczególnym „wyposażeniem”**

„Deska drewniana o długości 107 cm z wbitym gwoździem o długości 5 cm, ostrym końcem wystającym z deski jest innym podobnie niebezpiecznym przedmiotem w rozumieniu art. 280 § 2 k.k.”⁷⁷;

2) **Metalowy przecinak ostro zakończony**

„Metalowy przecinak o długości ok. 66,6 cm, ostro zakończony, jest przedmiotem, który należy uznać za podobnie niebezpieczny jak nóż. Podobieństwo to wynika wprost z fizycznych właściwości przecinaka - jest to bowiem przedmiot wykonany z metalu, jest dość ciężki i ostro zakończony, tak by mógł spełniać swoją funkcję przecinającą”⁷⁸;

3) **Pilnik służący do piłowania metalu z ostrym szpicem**

„Słusznie Sąd Okręgowy podniósł, iż konstrukcja tego przedmiotu, które miało 30 cm długości ostrza, służyło do piłowania metali i miało ostry szpic, w przypadku użycia go przeciwko innemu człowiekowi, zagrażało niebezpieczeństwem dla życia i zdrowia, w takim samym stopniu jaki cechuje nóż. Za nieodzowne właściwości przedmiotu niebezpiecznego podobnego do noża, należy uznać takie cechy jak: ostrość, wyrażająca się w zdolności do przecinania

⁷³ W art. 280 § 2 k.k. – „posłużenie się”.

⁷⁴ Ibidem.

⁷⁵ P. Bogacki, M. Oleżalek, „Inny podobnie niebezpieczny przedmiot” jako znamię czynności wykonawczej przestępstwa rozboju kwalifikowanego (art. 280 § 2 k.k.), „Wiedza Prawnicza” 2013, nr 4, s. 56.

⁷⁶ Ibidem.

⁷⁷ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 8 marca 2004 r., sygn. akt II AKa 36/04 (teza), Legalis, nr 70044.

⁷⁸ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 16 września 2004 r., sygn. akt II AKa 275/04 (teza), Legalis, nr 70506.

lub przebijania, podobny kształt i rozmiar, łatwość zadania zranienia i możliwość spowodowania tym najpoważniejszego skutku (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 30 marca 1999 r., II AKA 65/99, OSA 1999/10/72). Takim niebezpiecznym przedmiotem, podobnym do noża, w rozumieniu art. 280 § 2 k.k., jest pilnik służący do piłowania metalu o długości ostrza 30 cm⁷⁹;

4) Kastet z przymocowanym metalowym, złamanym ostrzem noża o długości ponad 2 cm

„Nie każdy kastet stanowi niebezpieczny przedmiot i decyduje w takim przypadku, dokonana *in concreto*, ocena jego indywidualnych, obiektywnych właściwości (fizycznych cech), które muszą wskazywać na to, że użycie go w „zwykły” sposób stwarza dla życia bądź zdrowia zaatakowanego podobne niebezpieczeństwo jak użycie noża bądź broni palnej. Wprawdzie jego rękojeść zrobiona jest z plastiku, to jednak słusznie uznał Sąd Okręgowy, że przesądzające o niebezpiecznym charakterze analizowanego kastetu jest przymocowane do rękojeści metalowe, złamane ostrze noża o długości ponad 2 cm. Jest oczywiste, że ewentualne użycie takiego przedmiotu, z uwagi na zachowaną powierzchnię ostrza, tworzy zagrożenie analogiczne do użycia noża przez wykorzystanie jego „naturalnych”, tj. tnących właściwości⁸⁰;

5) Żelazko podłączone do prądu i rozgrzane do odpowiednio wysokiej temperatury

„O ile można byłoby się pokusić o uznanie za inny niebezpieczny przedmiot żelazka podłączonego do prądu i rozgrzanego do odpowiednio wysokiej temperatury, mogącej wywołać poważne i rozległe oparzenia ciała, to z całą pewnością nie posiada takich właściwości żelazko niepodłączone do źródła energii elektrycznej. Zwykle jego użycie, wyłącznie jako narzędzia do zadawania uderzeń, nigdy nie spowoduje takich obrażeń, jak broń palna czy nóż⁸¹;

6) Noga od stołu z dodatkowym „wyposażeniem”

„Noga która została ujawniona w pokoju pod oknem (...), jest połączona z drewnianym elementem i metalową wystającą śrubą, kolejna noga (...), która była oparta o podłogę i fotel, jest połączona z częścią oskrzynia, kolejna noga (...), która znajdowała się w górnej części oparcia fotela w pokoju, ma wystającą, metalową śrubę, i ostatnia (...), która stała w pokoju oparta o piec kafłowy jest połączona z częścią oskrzynia, drewnianym elementem i metalową śrubą. Właściwości fizyczne wspomnianych nóg od stołu oznaczały, że w realiach niniejszej sprawy pozwalały na zadawanie ciosów z dużą siłą, a także na ranienie wystającymi elementami wyłamanej skrzyni stołu (śrubami, listwami), co czyniło je przedmiotami niebezpiecznymi. Nogi od stołu

⁷⁹ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 20 października 2005 r., sygn. akt II AKA 357/05, Legalis, nr 73268.

⁸⁰ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 21 listopada 2008 r., sygn. akt II AKA 314/09 (teza), Legalis, nr 186625.

⁸¹ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 1 sierpnia 2013 r., sygn. akt II AKA 236/13 (teza), Legalis, nr 758127.

o długości 70 cm i średnicy 4,5 cm, wytoczone w całości z litego, twardego drewna, z przytwierdzonymi śrubami i elementami skrzyni stołu, ze względu na swoje fizyczne właściwości są innymi niebezpiecznymi przedmiotami podobnymi do broni palnej i noża, po myśli art. 159 k.k.”⁸²;

7) Skalpel

„Gdyby nawet uznać, że oskarżony Andrzej P. nie trzymał w każdym wypadku przy dokonywaniu rozboju skalpela w rękę, to i tak nie może ulegać wątpliwości, że posługiwał się on niebezpiecznym narzędziem. Sam bowiem fakt, że oskarżony Andrzej P. – zgodnie z ułożonym planem – trzymając za pasek albo w ustach skalpel w taki sposób, by był on widoczny, zażądał wydania zegarków i innych przedmiotów, dowodzi posłużenia się – w rozumieniu art. 210 § 2 k.k. 69 – przez niego niebezpiecznym narzędziem.”⁸³;

8) Koźli róg

„Koźli róg przedstawia właściwości narzędzia niebezpiecznego. Stwarza bowiem ze względu na swe ostre zakończenie, podobnie jak ostrze noża, niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego”⁸⁴;

Natomiast za „inny podobnie niebezpieczny przedmiot” nie uznano np.:

1) Pistoletu pneumatycznego

„Pistolet pneumatyczny nie stanowi innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu do broni palnej czy noża w rozumieniu art. 159 k.k. z uwagi na to, że nie ma właściwości typowych dla tego rodzaju narzędzi”⁸⁵ oraz „(...) nie każdy przedmiot który jest w stanie zranić człowieka jest narzędziem podobnym do broni palnej czy noża w rozumieniu art. 159 k.k., ale tylko takie, które użyte zgodnie z jego fizycznymi cechami lub konstrukcją są zdolne spowodować podobnie poważne skutki dla zdrowia lub życia człowieka, jak użycie broni palnej lub noża. Takich właściwości nie posiadał przedmiotowy pistolet pneumatyczny. Jego cechy konstrukcyjne nie powodują, że wystrzelone z niego kulki wyrządzają identyczny lub zbliżony skutek do broni palnej lub noża. Hipotetycznie biorąc, gdyby napastnicy oddali te strzały z broni palnej, skutki byłyby nieproporcjonalnie poważniejsze. Zatem rację ma obrońca, że przedmiotowy pistolet pneumatyczny na metalowe śrutę nie stanowił broni palnej, ani też przedmiotu podobnie niebezpiecznego do broni palnej lub noża w rozumieniu art. 159 k.k.”⁸⁶;

⁸² Wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 21 marca 2012 r., sygn. akt II AKa 33/12, Legalis, nr 636394.

⁸³ Wyrok Sądu Najwyższego – Izba Karna z 18 kwietnia 1984 r., sygn. akt II KR 73/84, Legalis, nr 24188.

⁸⁴ Wyrok Sądu Najwyższego – Izba Karna z 26 kwietnia 1988 r., sygn. akt III KR 73/88 (teza), Legalis, nr 26246.

⁸⁵ Wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 09 października 2019 r., sygn. akt II AKa 143/19, LEGALIS, nr 2272145.

⁸⁶ Wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 09 października 2019 r., sygn. akt II AKa 143/19, LEGALIS, nr 2272145.

2) Gumowego młotka ze złamanym drewnianym trzonkiem

„Jak wynika z protokołu oględzin oraz materiału fotograficznego, przedmiotowy młotek miał drewniany trzonek o długości około 15–17 cm i gumowy obuch. Ułamany podczas zdarzenia trzonek od tego młotka tworzył nazywany przez sąd orzekający »szpikulec«, ale był on drewniany, bez ostrego zakończenia. Ani gumowy młotek, ani ułamany drewniany trzonek nie posiadają właściwości, stwarzających samoistne zagrożenie dla życia i zdrowia, tak jak broń palna i nóż, które ze swej istoty są niebezpiecznymi przedmiotami”⁸⁷;

3) Miotacza gazu pieprzowego oraz pałki teleskopowej

„Sąd Okręgowy słusznie uznał, że gaz pieprzowy, którym w czasie zdarzenia posłużyła się oskarżona (...) nie stanowi niebezpiecznego przedmiotu w rozumieniu art. 280 § 2 k.k. lub art. 159 k.k. Kwestię niebezpieczności takiego przedmiotu rozważał już Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w sprawie II AKA 315/11, stwierdzając w wyroku wydanym w tej sprawie (20 października 2011 r., OSAW rok 2012, nr 4, poz. 262), że »Ocena, czy miotacz gazu obeszwałniającego jest innym podobnie niebezpiecznym przedmiotem; w rozumieniu art. 280 § 2 k.k. wymaga przede wszystkim ustalenia, że znajdujący się w jego zasobniku gaz (środek obeszwałniający) może być niebezpieczny dla życia człowieka. Miotacz gazu obeszwałniającego z wyczerpanym zasobnikiem, wykluczającym jego użycie, nie jest innym podobnie niebezpiecznym przedmiotem; w rozumieniu przepisu art. 280 § 2 k.k. Takim przedmiotem nie jest również miotacz gazu obeszwałniającego zawierający gaz pieprzowy«. Prawidłowe nadto jest stanowisko Sądu meriti, że pałka teleskopowa widoczna na zdjęciach zawartych w aktach sprawy (...), którą pokrzywdzony był bity podczas zdarzenia również nie może być zaliczona do niebezpiecznych przedmiotów w rozumieniu powołanych wyżej przepisów”⁸⁸;

4) Drewnianego tłuczka do mięsa oraz klucza hydraulicznego

„Sąd Okręgowy dostrzegł kontrowersyjność przyjęcia drewnianego tłuczka do mięsa jako niebezpiecznego przedmiotu w rozumieniu art. 280 § 2 k.k. (str. 64 uzasadnienia), jednak zdecydował się na takie przyjęcie kierując się rozmiarem obrażeń ciała zadanych tym tłuczkiem (art. 157 § 1 k.k.). Jest to stanowisko nieuzasadnione, podobnie jak nadanie niebezpiecznych cech kluczowi hydraulicznemu, którym bito p. W. Przedmioty te ze swej natury – budowy, kształtu) nie są niebezpieczne w rozumieniu prawa karnego, które nakazuje mierzyć niebezpieczeństwo odniesieniem do cech rażenia broni palnej i noża, a więc przedmiotów o cechach naturalnie, radykalnie niebezpiecznych.

⁸⁷ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 października 2005 r., sygn. akt II AKA 308/05, LEGALIS, nr 74858.

⁸⁸ Wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 27 lutego 2013 r., sygn. akt II AKA 26/13, Legalis, nr 999501.

Takich przymiotów nie posiadają ani drewniany tłuczek pozbawiony powierzchni tnącej (...), ani klucz, który częściowo ma ostre brzegi”⁸⁹.

Podsumowanie

Reasumując przedmiotowe rozważania, należy stwierdzić, że ogólne pojęcie „innego niebezpiecznego przedmiotu” nie jest jednoznaczne, co uwidacznia się w dużej rozbieżności ocen poszczególnych przedmiotów używanych np. podczas rozbojów⁹⁰. Ergo za słuszne i bardzo aktualne wydaje się być wystosowanie apelu do przedstawicieli zawodów stosujących przepisy prawa karnego, aby w procesie ustalania, czy dane *instrumenta sceleris* w myśl przepisów art. 159, 223 § 1, 280 § 2, 345 § 3 k.k. można zakwalifikować do grupy „innych podobnie niebezpiecznych przedmiotów”, weryfikowano posiadanie obiektywnych właściwości wskazujących, że użycie czy też posłużenie się nimi stwarza równoważne zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, jakie wynika z użycia, posłużenia się nożem lub bronią palną. Kończąc, trzeba wyraźnie wskazać, że nie można przypisywać cechy niebezpieczności takim przedmiotom, które stwarzały zagrożenie dla życia lub zdrowia człowieka tylko ze względu na sposób działania sprawcy⁹¹.

Wykaz literatury

- Banaś-Grabek M., Gadecki B., Karnat J., *Kodeks karny. Część szczególna. Art. 148–251. Komentarz*, Warszawa 2020.
- Bogacki P., Olęząłek M., „Inny podobnie niebezpieczny przedmiot” jako znamię czynności wykonawczej przestępstwa rozboju kwalifikowanego (art. 280 § 2 k.k.), „Wiedza Prawnicza” 2013, nr 4.
- Dziergawka A., *Pojazd mechaniczny jako „niebezpieczny przedmiot”*, „Kwartalnik Sądowy Apelacji Gdańskiej” 2017, nr 4.
- Grześkowiak A., Wiak K. (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2021.
- Łagodziński S., *Udział w bójce lub pobiciu ze skutkiem śmiertelnym (art. 158 § 3 k.k. w praktyce sądowo-prokuratorskiej)*, Warszawa 2010.
- Melezini M. (red.), *System prawa karnego. Kary i inne środki reakcji prawnokarnej*, t. 6, Warszawa 2016.
- Sakowicz A., *Glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 27 listopada 2003 r., sygn.: II AKa 280/03*, „Prokuratura i Prawo” 2006, nr 10.
- Stefański R.A. (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2021.

⁸⁹ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 17 lipca 2014 r., sygn. akt II AKa 133/14, Legalis, nr 1092699.

⁹⁰ T. Oczkowski, [w:] R.A. Stefański (red.), op. cit., komentarz do art. 280, pkt K, nr 21.

⁹¹ Ibidem.

Tarapata S., *Przedmiot czynności wykonawczej a przedmiot służący do popełnienia przestępstwa*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2012, nr 3.
Wiatrowski P., *Znamiona rozboju kwalifikowanego*, „Prokuratura i Prawo” 2007, nr 4.
Wróbel W., Zoll A., *Polskie prawo karne. Część ogólna*, Kraków 2010.

Summary

„Other similarly dangerous object” as an *instrumenta sceleris* in the provisions of the Penal Code

Key words: criminal/penal law, assault, fight, battery, robbery, other similarly dangerous objects.

This publication aims to determine what type of *instrumenta sceleris* under art. 159, 223 § 1, 280 § 2, 345 § 3 of the Penal Code should be included in the category of „other similarly dangerous objects”. Three concepts concerning the method of assessing the danger of a given object were presented, with the indication – according to the author – of the most appropriate, stating that in the process of determining whether a given *instrumenta sceleris* under art. 159, 223 § 1, 280 § 2, 345 § 3 of the Penal Code can be classified into the group of „other similarly dangerous objects”, it should be verified that they have objective properties, indicating that the use of them create an equivalent threat to human life or health resulting from the use of a knife or a firearm. At the end of the publication, judgments were presented in which the object was considered (or not) as „other similarly dangerous”.

